

Staat en dat de vroege mannen van Frankfort hierin een afschrikwekkend voorbeeld zien (*Münch. med. Wochenschr.*)

ONDERWIJS IN „EERSTE HULP”. — In de „Union médicale” te Gent is ter sprake gebracht het onderwijs, dat door welwillende, wellicht ook eierzuchtige geneeskundigen wordt verstrekt aan leeken, en waardoor dezen zich tot alles bevoegd wanen. Men wist te verhalen van een meisje, dat sprak over localisatie in de hersenen; van een vrouw van een politie-commissaris, die een geneesheer wilde leeren, hoe men agrafes gebruikt; van agenten, die beenbreuken zetten. Ook NOIR in le *Progrès médical* klaagt over de ingebeeldheid der cursusmensen, die na tienlessen meenen, dat zij chirurgische genieën zijn, en het iedereen met hun hulpvaardigheid lastig maken. BELTZ zegt in *l'Avenir médical*, dat men veeleer de leeken moet doen begrijpen, dat de geneeskunst hoe langer hoe moeilijker wordt en dat men hun het zwijgen moet opleggen, als zij zich met onze voorschriften bemoeien. Het onderwijs in „eerste hulp” is intusschen in zwang gekomen doordat de leeken toch eenmaal eerste hulp willen verleenen en men toch liever had, dat zij het goed deden. Menigeen zou zijn onderricht voor zich hebben gehouden, als hij de gevaarlijke geaardheid der discipelen had kunnen voorzien. Men moet in ieder geval bij het onderwijs er naar streven, bij de toehoorders een diep besef van hun nietswaardigheid aan te kweeken. PINKHOF.

INGEZONDEN.

TUBERCULOSE EN RAS.

Naar aanleiding der ingezonden stukken in N°. 17 van het *Tijdschrift* wensch ik het volgende op te merken.

Allereerst de vraag van den Heer VAN GORKOM, hoe verklaard zou moeten worden het feit: „dat de genealogisch oudste rassen het meest resistent zouden zijn tegen tuberculose, een feit dat als een wet vaststaat, terwijl het eveneens een feit is, dat de intensiteit waarmede onder verschillende rassen de tuberculose haar slachtoffers maakt, omgekeerd evenredig is met den tijd gedurende welken zij reeds onder die verschillende rassen heeft geheerscht” Ik moet eerlijk erkennen, dat ik van de geschiedenis der geneeskunde bijkans niets, en van de geneeskundige geographie volstrekt niets weet, en daarom ook van het vermelde feit, dat de inzender aan het gebied dezer leervakken ontleende, geheel onkundig was. Ik moet echter aannemen, dat, wanneer bij deze wetenschappen sprake is van „ras”, men iets anders bedoelt dan het biologische of anthropologische begrip ras. Dit volgt ook uit de vermelding aan het slot van het ingezonden stuk, dat men in New-York in het vorige jaar de tuberculose-frequentie bij representanten van 21 (!) rassen zou hebben nagegaan, en de genoemde wet bevestigd gevonden. Ik wil volstrekt niet beweren, dat zoo iets niet gedrukt kan geworden zijn, nog minder dat de Heer VAN GORKOM het gelezen heeft, maar ik veronderstel dat de Schrijver van dat artikel wel eenige toelichting zal gegeven hebben tot de zeer speciale beteekenis waarin hij het woordje „ras” in zijn artikel gebezigd heeft. Want dat hierbij van ras in biologischen of anthro-

pologischen zin geen sprake zijn kan is luce clarius. Dat voorts de door den Heer VAN GORKOM gememoreerde wet niet op eenig ras in anthropologischen zin toepasselijk zijn kan, blijkt daaruit, dat men daartoe zou moeten beschikken over: 1° de kennis van den bestaansduur van eenige menschenrassen, en 2° de kennis van den tijd gedurende welken de tuberculose onder rassen van bekenden bestaansduur geheerscht heeft. Men kent echter van geen enkel ras ook maar bij benadering het tijdstip van zijn verschijnen, en slechts omtrent een paar uit men vermoedens over de plaats van hun ontstaan. Hieruit volgt dat voor het ras, in anthropologischen zin, de door den Heer VAN GORKOM beschreven wet, hoogstens de beteekenis krijgt van eene opvatting waarvoor geen argument kan aangevoerd worden.

Dat hier een misverstand omtrent de beteekenis van het woordje ras in het spel is, vloeit verder voort uit het door den inzender gegeven voorbeeld: de Joden, die naar veelal beweerd wordt, immuun tegen het virus der tuberculose zouden geworden zijn. Ik heb tegen dit voorbeeld twee bedenkingen. De minst gewichtige is deze, dat die mindere vatbaarheid der Joden voor tuberculose volstrekt niet algemeen is, en men hierbij, bijv. voor wat Europa betreft wel moet onderscheiden tusschen de z.g.n. Oost- en West-Joden. In zijn werk: „Die auffallend häufigen Krankheitserscheinungen der Jüdische Rasse,” Wien 1902, maakt ENGLÄNDER opmerkzaam op het zeer in het ooglopend verschil in vatbaarheid voor bepaalde ziekten tusschen Oost- en West-Joden. Van de eersten heet het: „Diese engbrüstigen Juden mit den schlecht entwickelten Athmungsorganen. . . . verfallen der Tuberculose in enormer Zahl.” De West-Joden d. e. t. zijn, zooals bekend is, weinig vatbaar voor tuberculose, waartegenover men bij dezen weder andere ziekten op den voorgrond ziet treden (zenuwziekten, zielsziekten, diabetes enz.). Echter afgezien van deze restrictie, heb ik een meer principieel bezwaar tegen het gegeven voorbeeld, en wel dit, dat ten onrechte daarbij de Joden als een ras worden beschouwd. Dat de uitdrukking in het dagelijksche leven wel steeds gebezigd wordt, mag ons nog niet er toe brengen die qualificatie ook toe te passen, waar het anthropologische of biologische vragen geldt. Men spreekt van het Joodsche ras zooals men spreekt van een Nederlandsch, Belgisch, of Japansch ras d. i. dus meer in ethnologischen zin. Hoezeer de meeningen over de structuur der samenstelling in bijzonderheden nog verschillen, hierover is men het in de anthropologie vrijwel eens, dat de Joden een uit zeer verschillende componenten samengesteld complex vormen, dat zij een mixtuur zijn van anthropologisch zeer heterogene bestanddeelen, wat niet alleen uit hun geschiedenis volgt, doch ook uit hun fysieke kenmerken blijkt. De Joden hebben in den loop der eeuwen in Europa voortdurend elementen uit de hun omgevende volkeren, en dikwijls in grooten getale geabsorbeerd, en doen dit nog. Toch gaat misschien FINOT te ver, wanneer hij zijn meening over de Joden samenvat in deze woorden: „il ne s'agit point là d'une race, mais d'une religion.” Echter dit doet voor het oogenblik niet ter zake, hoofdzaak is dat in anthropologischen zin de Joden geen ras vertegenwoordigen, in biologischen zin een mixtum compositum zijn, en dat men hen dus reeds op deze gronden niet mag aanvoeren als een voorbeeld van een „oud” ras. Mijn antwoord aan den heer VAN GORKOM komt dus ten slotte hierop neer, dat het door hem genoemde feit, door mij niet als feit kan worden geaccepteerd.

De heer RIETEMA brengt een rectificatie, die volkomen juist is; ik had niet moeten nemen het rijnummer der betrekkelijke cijfers, doch dat der volstreckte cijfers. Deze rectificatie bevestigt mij echter in de door mij uitgesproken meening over het verband tusschen anthropologische constitutie der provinciale bevolkingen en mortaliteit aan tuberculose. Om dit te doen uitkomen vergelijkte men in de door RIETEMA gegeven tabel de opvolging der rijnummers in de 1ste rij met die der rangnummers in de laatste, en legde zich de vraag voor, wanneer er geen verband stond tusschen het blondinepercentage en de sterfte aan tuberculose, hoe groot zou dan de waarschijnlijkheid zijn dat de beide reeksen dien graad van paralellisme verkregen dien zij inderdaad bezitten. Om dit paralellisme te doen uitkomen fractureere men de beide reeksen in drie gelijke stukken, een begin-, middel- en eindstuk van resp. 4, 4 en 3 componenten. Voor het beginstuk der beide reeksen verkrijgt men dan de volgende cijfers: rijnummer volstreckte sterfte aan tuberculose 1, 2, 3, 5, rangnummer brunettenpercentage 1, 3, 4, 5; voor het middelstuk, voor het rijnummer 6, 7, 4, 9, voor het rangnummer 2, 6, 9, 7, voor het eindstuk de rijnummers 10, 8, 11 en de rangnummers 10, 11, 8. Tegenover zulk een paralellisme een relatie tusschen beide verschijnselen te ontkennen, komt mij voor toch niet geoorloofd te zijn.

BOLK.

JOODKALIUM BIJ CORYZA.

Een verzoek aan de Collega's.

Het is een feit, dat er voor de zoo veelvuldig voorkomende gewone neusverkoudheid vele medicamenten worden aangeraden, maar er niet veel helpen.

Toen ik nu eenigen tijd geleden een artikel las over orgaan-therapie, dacht ik om jodetum kalicum. In de „Arzneimittellehre” van CLOETTA-FILEHNE vond ik onder het hoofdstuk „Jod-präparate”, dat o. a. op het neusslijmvlies jodium in statu nascendi vrijkomt, wanneer joodkalium wordt ingenomen. Onder het hoofdstuk „Antiseptica” las ik bovendien, dat jodium in statu nascendi een zeer goed antisepticum is.

Dit was reden voor mij, om joodkalium op mij-zelfen bij acute rhinitis te probeeren. Ik heb joodkalium nu eenige malen beproefd, het nu eens nemend den 3den, dan weer den 2den en zelfs den 1sten dag eener neusverkoudheid, — dus voornamelijk in het stadium van niezen en sereuse afscheiding — en steeds het volgende gevonden. Dat de afscheiding sterk vermindert, men in neus, mond en op de lippen een duidelijk gevoel van droogte krijgt en een bittere smaak in den mond. Dit gevoel van droogte en die bittere smaak zijn zelfs nog aanwezig, 24 uur na het innemen van $\frac{1}{2}$ gram joodkalium. Daarna heb ik het middel nog aan een paar patiënten gegeven, die zeiden er ook baat bij te vinden.

Ik kom nu met het volgend verzoek: dat de collega's dit middel bij zichzelf probeeren, en mij hun bevindingen mededeelen. Wij zijn dan onafhankelijk van beweringen van leeken. In verband met een artikel in de *Mitteilungen a. d. Grenzgebieten d. Mediz. u. Chirurg.* 4te Heft, Bd. XIV, over de afscheiding van jodium in de urine, raad ik aan, 1- of 2-maal per dag $\frac{1}{2}$ gram te nemen in waterige oplossing. In dit artikel immers wordt bewezen,